

## Základy financí – Finanční a ekonomické indikátory

### Ekonomické indikátory

Podle okolností zda se jednotlivé indikátory pohybují s hospodářským cyklem souběžně nebo se ve svých pohybech za hospodářským cyklem zpožďují, lze je uspořádat do tří skupin:

*Předbíhající vedoucí indikátory, které lze použít k prognóze vývoje hospodářského cyklu. Pohybují se totiž stejnosměrně a zároveň v předstihu ve vztahu k hospodářskému cyklu.*

*Pokrývající indikátory, které vypovídají o průběhu hospodářského cyklu. Ve vztahu k hospodářskému cyklu je lze použít jako zastupující veličinu, resp. Jako veličinu, která potvrzuje určitý trend případně jeho změnu.*

*Zpožďující se indikátory, které s určitým zpožděním potvrzují určitý minulý vývoj hospodářského cyklu. Údaje o minulém vývoji lze použít k rozboru a zkoumání vzájemných vztahů mezi vybranými globálními fundamentálními veličinami.*

**Příklad: Roztříd'te následující indikátory do skupin, podle toho, zda se jedná o předbíhající, pokrývající nebo zpožďující se indikátory**

1	Peněžní nabídka M2
2	Tržby za vyrobené a prodané zboží
3	Změna v cenách materiálu
4	Peníze a finanční toky
5	Úhrn mezd zaměstnanců a nezemědělců
6	Osobní důchody mínus transferové platby
7	Nová stavební povolení
8	Průmyslová produkce – celkem
9	Průměrný počet hodin odpracovaný týdně dělníky
10	Průměrná doba trvání nezaměstnaností
11	Akciové kurzy
12	Poměr počtu spotřebitelských úvěrů k osobnímu důchodu
13	Změna indexu spotřebitelských cen
14	Objednávky strojního zařízení

**Řešení:**

Předbíhající se indikátory	
1	Peněžní nabídka M2
2	Akciové kurzy
3	Změna v cenách materiálu
4	Nová stavební povolení
5	Objednávky strojního zařízení
6	Průměrný počet hodin odpracovaný týdně dělníky
7	Peníze a finanční toky

Souběžné indikátory	
1	Úhrn mezd zaměstnanců a nezemědělců
2	Osobní důchody mínus transferové platby
3	Průmyslová produkce – celkem
4	Tržby za vyrobené a prodané zboží

<b>Zpoždující se indikátory</b>	
<b>1</b>	Průměrná doba trvání nezaměstnaností
<b>2</b>	Poměr počtu spotřebitelských úvěrů k osobnímu důchodu
<b>3</b>	Změna indexu spotřebitelských cen

### **Citlivost odvětví na hospodářský cyklus**

*Cyklická odvětví, která jsou typická tím, že vývoj zisků, tržeb a akciových kurzů více či méně kopíruje vývoj hospodářského cyklu. Největších zisků pak dosahují tato odvětví v období konjunktury a naopak nejslabších zisků a tržeb v době recese. S nástupem recese totiž nastává masivní propad poptávky po luxusních statcích, které cyklické odvětví produkují.*

*Neutrální odvětví, jsou ta odvětví, u kterých není možné vypořádat silnější vazbu jejich tržeb a zisků na jednotlivé fáze hospodářského cyklu. Poptávka po výrobcích tohoto sektoru není příliš ovlivněna výkyvy v důchodové situaci spotřebitele.*

*Anticyklická odvětví, jsou ta odvětví, která největších tržeb dosahují pravidelně ve fázi recese, kdy poptávka, tržby a zisky klesají odvětvím cyklickým. Patří sem ta odvětví, která vyrábějí produkt, který představuje levnější a zastupitelný substitut oproti, ve fázi recese drahým, produktům cyklického odvětví. Zajímavostí je, že roli substitutu hraje určitý produkt pouze omezenou dobu, než je nalezen nebo objeven substitut jiný.*

### **Příklad: Roztříd'te následující odvětví do tří skupin podle citlivosti na fáze hospodářského cyklu**

<b>1</b>	<b>Stavebnictví</b>
<b>2</b>	<b>Výroba cigaret a ostatních tabákových výrobků</b>
<b>3</b>	<b>Potravinářský průmysl</b>
<b>4</b>	<b>Videopůjčovna – 90. léta</b>
<b>5</b>	<b>Automobilový průmysl</b>
<b>6</b>	<b>Pivovarnictví</b>
<b>7</b>	<b>Vydávání a prodej novin a časopisů</b>
<b>8</b>	<b>Hotelnictví a ubytovací kapacity</b>
<b>9</b>	<b>Kabelová televize – 70.léta</b>
<b>10</b>	<b>Nealkoholické nápoje</b>
<b>11</b>	<b>Elektronika</b>
<b>12</b>	<b>Oděvní průmysl</b>
<b>13</b>	<b>Alkoholické nápoje</b>
<b>14</b>	<b>Strojírenství</b>
<b>15</b>	<b>Farmaceutický průmysl</b>

### **Řešení**

<b>Cyklické odvětví</b>	
<b>1</b>	<b>Stavebnictví</b>
<b>2</b>	<b>Automobilový průmysl</b>
<b>3</b>	<b>Hotelnictví a ubytovací kapacity</b>
<b>4</b>	<b>Oděvní průmysl</b>
<b>5</b>	<b>Strojírenství</b>
<b>6</b>	<b>Elektronika</b>

Neutrální odvětví	
1	Potravinářský průmysl
2	Nealkoholické nápoje
3	Alkoholické nápoje
4	Pivovarnictví
5	Výroba cigaret a ostatních tabákových výrobků
6	Vydávání a prodej novin a časopisů
8	Farmaceutický průmysl

Anticyklická odvětví	
1	Videopůjčovna – 90. léta
2	Kabelová televize – 70.léta

### Hrubý domácí produkt

#### Definujte HDP

*Jedná se o výchozí ukazatel, který definuje velikost a výkonnost každé ekonomiky. Představuje hodnotu, která zahrnuje výši soukromé spotřeby C, vládních nákupů statků a služeb G, hrubých investic I a salda dovozu a vývozu.*

#### Určete rozdíl mezi hrubým domácím a hrubým národním produktem

*Hrubý domácí produkt je hodnota finální produkce dosažená na území daného státu výrobními faktory, které na daném území v daném časovém období působily bez ohledu na to, z jaké země pocházely.*

*Hrubý národní produkt je hodnota finální produkce, která byla dosažena za dané časové období výrobními faktory, které náleží danému státu bez ohledu, v jaké zemi působily.*

**Přiřaďte, která země si započítá HDP a HNP v případě těchto společností:**

Společnost	HDP	HNP
Škoda auto, a.s. divize Indie		
ČEZ, a.s., divize Rumunsko		
Penam, a.s. pekárna		
MittalSteel Ostrava		
Tatra, a.s. Kopřivnice		
Adidas, divize Taiwan		

#### Řešení:

Společnost	HDP	HNP
Škoda auto, a.s. divize Indie	Indie	Německo
ČEZ, a.s., divize Rumunsko	Rumunsko	Česká republika
Penam, a.s. pekárna	Česká republika	Česká republika
MittalSteel Ostrava	Česká republika	Indie
Tatra, a.s. Kopřivnice	Česká republika	USA
Adidas, divize Taiwan	Taiwan	Německo

**Jaké jsou dvě hlavní metody, kterými lze vypočítat hodnotu HDP, a charakterizujte je.**

*Jedná se o metodu důchodovou a výdajovou. Výdajová metoda vychází z předpokladu, že domácí produkt odráží jednak důchod každého jednotlivce a jednak celkové výdaje za zboží a služby v dané ekonomice. Proto velikost HDP získáme tak, že sečteme všechny důchody, které vyplácejí firmy domácnostem – důchodová metoda nebo tak, že sečteme všechny výdaje na nákup finální produkce – výdajová metoda.*

**Příklad:**

**Jakou metodu využijete pro výpočet HDP ČR v letech 2007 a 2008, pokud máte zadány tyto údaje:**

v mil Kč	Výdaje domácností na spotřebu	Výdaje vlády na nákup statků a služeb	Hrubé investice	Dovoz	Vývoz
2008 běžné ceny	1803668	783571	933763	2675981	2843973
2007 běžné ceny	1658846	746186	954628	2654505	2830305
HDP 2008 běžné ceny	Dopočítejte				
HDP 2007 běžné ceny	Dopočítejte				
2008 stálé ceny (2000)	1513913	576769	894961	3144160	3210259
2007 stálé ceny (2000)	1461718	570447	920201	3003803	3028709
HDP 2008 stálé ceny	Dopočítejte				
HDP 2007 stálé ceny	Dopočítejte				

**Řešení:**

v mil. Kč	Výdaje domácností na spotřebu	Výdaje vlády na nákup statků a služeb	Hrubé investice	Dovoz	Vývoz
2008 běžné ceny	1803668	783571	933763	2675981	2843973
2007 běžné ceny	1658846	746186	954628	2654505	2830305
HDP 2008 běžné ceny	3688994				
HDP 2007 běžné ceny	3535460				
2008 stálé ceny (2000)	1513913	576769	894961	3144160	3210259
2007 stálé ceny (2000)	1461718	570447	920201	3003803	3028709
HDP 2008 stálé ceny	3051742				
HDP 2007 stálé ceny	2977272				

Určete výši HDP v roce 2007 a 2008 per capita. Pokud v roce 2008 měla ČR 10.467.500 obyvatel a v roce 2007 10.381.130 obyvatel.

*HDP per capita běžné ceny rok 2007 = 340.566 Kč*

*HDP per capita běžné ceny rok 2008 = 352.426 Kč*

### Definujte inflaci.

*Inflaci se rozumí trvalý nárůst celkové cenové hladiny.*

- Na základě předchozího příkladu vypočítejte, jak se změnila hodnota inflace mezi lety 2000 a 2007 resp. 2000 a 2008 a určete průměrnou výši inflace v ČR.
- Jaký cenový index použijete?
- Jaká další cenové indexy znáte?
- Jaký je rozdíl mezi využitím implicitního cenového deflátoru a využitím indexu spotřebitelských cen pro určení inflace?

### Řešení:

- Na základě předchozího příkladu vypočítejte, jak se změnila hodnota inflace mezi lety 2000 a 2007 resp. 2000 a 2008 a určete průměrnou výši inflace v ČR.
- Jaký cenový index použijete?

*K výpočtu bude použit implicitní cenový deflátor IPD, který je definován jako poměr nominálního HDP k reálnému HDP tj. HDP vyjádřenému ve stálých cenách.*

$$IPD = \frac{HDP_0}{HDP}$$

$$IPD_{2007} = \frac{3535460}{977272} = 1,8$$

*To znamená, že cenová hladina vzrostla od roku 2000 do roku 2007 o 18,7 p.b., to představuje průměrnou míru inflace za toto 7leté období: 2,67 p.b. ročně.*

$$IPD_{2008} = \frac{688994}{329112} = 2,09$$

*To znamená, že cenová hladina vzrostla od roku 2000 do roku 2008 o 20,9 p.b., to představuje průměrnou míru inflace za toto 8leté období: 2,61 p.b. ročně.*

- Jaká další cenové indexy znáte?

*Index spotřebitelských cen, který je založen na existenci spotřebního koše, který je sestaven podle šetření mezi domácnostmi a obsahuje takové statky a služby, za které nejvíce utratí průměrná domácnost. V současné době je v koši cca 730 položek. Index spotřebitelského koše pak představuje poměr nákladů na pořízení spotřebního koše v běžném období k nákladům na pořízení tohoto koše v období základním.*

*Index cen výrobců, měří cenové změny v daném sektoru. A to ceny průmyslových výrobců, index cen stavebních prací, index cen tržních služeb a index cen zemědělských výrobců.*

- Jaký je rozdíl mezi využitím implicitního cenového deflátoru a využitím indexu spotřebitelských cen pro určení inflace?

*Cenový deflátor je komplexnější ukazatel inflace, jelikož odráží změnu ceny všech statků a služeb, které byly v dané ekonomice vyrobeny. Index spotřebitelských cen naopak lépe odráží změnu cen statků a služeb nakupovaných domácnostmi. Proto je index spotřebitelských cen označován jako index životních nákladů.*

## Burzovní index

### Definuj burzovní index.

Souhrnný indikátor, který informuje o vývoji a situaci na trhu (tržní index) nebo v určitém odvětví (odvětvový index) Bývá označován také jako tzv. benchmark.

### Jakým způsobem lze kalkulovat index?

Tržní průměr – prostý nebo vážený průměr z cen vybraných akcií, výsledná úroveň indexu je ovlivněna úrovní cen jednotlivých akcií z báze indexu. Index je pak citlivý na změnu ceny akcií s vysokými kurzy. Vypovídací schopnost indexu je pak snížena. Příkladem je Dow Jones Industrial Average.

Tržní index – index je konstruován jako poměr určitých hodnot a jako měřicí jednotka se nepoužívá jednotka měny nýbrž body. Kdy vývoj indexu odráží vývoj časové řady od určitého dne, kdy indexu byl přiřazen určitý počet bodů 10, 100 nebo 1000. Příkladem je index PX.

### Jednotlivým burzám přiřad'te příslušný index

	<i>Index</i>		<i>Burzovní trh</i>
1	<i>NASDAQ</i>	<i>A</i>	<i>PX index</i>
2	<i>London Stock Exchange</i>	<i>B</i>	<i>SAX Index</i>
3	<i>Deutsche Borse</i>	<i>C</i>	<i>HANG SENG index</i>
4	<i>BME Spanish Exchange</i>	<i>D</i>	<i>ATX – Index</i>
5	<i>Borsa Italia</i>	<i>E</i>	<i>IBEX 35 Index</i>
6	<i>Wiesner Borse</i>	<i>F</i>	<i>NIKKEI 225 Index</i>
7	<i>Warsawa Stock Exchnage</i>	<i>G</i>	<i>NASDAQ Composite Index</i>
8	<i>Prague Stock Exchange</i>	<i>H</i>	<i>MIB 30 Index</i>
9	<i>Bratislava Stock Exchnage</i>	<i>I</i>	<i>WIG Index</i>
10	<i>Tokyo Stock Exchange</i>	<i>J</i>	<i>DAX</i>
11	<i>Hong Kong Exchnage</i>	<i>K</i>	<i>FTSE 100 Index</i>

### Řešení

	<i>Index</i>		<i>Burzovní trh</i>
1	<i>NASDAQ</i>	<i>A</i>	<i>NASDAQ Composite Index</i>
2	<i>London Stock Exchange</i>	<i>B</i>	<i>FTSE 100 Index</i>
3	<i>Deutsche Borse</i>	<i>C</i>	<i>DAX</i>
4	<i>BME Spanish Exchange</i>	<i>D</i>	<i>IBEX 35 Index</i>
5	<i>Borsa Italia</i>	<i>E</i>	<i>MIB 30 Index</i>
6	<i>Wiesner Borse</i>	<i>F</i>	<i>ATX – Index</i>
7	<i>Warsawa Stock Exchnage</i>	<i>G</i>	<i>WIG Index</i>
8	<i>Prague Stock Exchange</i>	<i>H</i>	<i>PX Index</i>
9	<i>Bratislava Stock Exchnage</i>	<i>I</i>	<i>SAX Index</i>
10	<i>Tokyo Stock Exchange</i>	<i>J</i>	<i>NIKKEI 225 Index</i>
11	<i>Hong Kong Exchnage</i>	<i>K</i>	<i>HANG SENG index</i>

Jaké je složení indexu PX? Pro připomenutí co je SPAD?

Složení indexu PX (báze) je dostupné na <http://www.pse.cz/Statistika/Burzovni-Indexy/default.aspx/default.aspx?bi=1>

Spad je přímo na úvodní stránce [www.pse.cz](http://www.pse.cz)

*Jak se projeví nárůst ceny ČEZu o 2% v ceně indexu PX?  
Jak se projeví pokles ceny Unipetrolu o 20 % v ceně indexu PX?*

### **Zavedení Eura?**

#### **Kritéria, výhody a nevýhody**

.....  
.....  
.....

Maastrichtská kritéria (známa také jako konvergenční kritéria) jsou kritéria pro členské státy Evropské unie pro vstup do Evropské hospodářské a měnové unie (EMU) a pro zavedení společné měny – eura. Čtyři hlavní kritéria jsou založena na článku 121(1) Smlouvy o založení Evropského společenství.

Členské státy EU, které chtějí zavést euro, musí splnit tato kritéria:

1. Cenová stabilita – průměrná roční inflace nesmí překročit o více než 1,5 p. b. průměrnou roční inflaci tří členských zemí s nejlepšími hodnotami inflace (to neznamená nutně 3 země s nejnižší inflací, ale spíše, i když to není nikde explicitně napsané, tři země s inflací nejbližší k inflačnímu cíli ECB. Tento cíl je definován jako hodnota inflace nižší, ale blízka 2 %).
2. Stabilita devizového kurzu – měnový kurz musí být zafixován v rámci mezinárodních měnových kurzů alespoň 2 roky před vstupem do unie.
3. Konvergence dlouhodobých úrokových sazeb – dlouhodobá nominální úroková míra nesmí přesahovat o více než 2 p. b. průměr tří zemí s nejlepšími výsledky týkajícími se cenové stability.
4. Veřejné finance

Výše hrubého veřejného dluhu – podíl veřejného dluhu na HDP nesmí překročit 60 %.  
Deficit veřejného rozpočtu – podíl deficitu státního rozpočtu na HDP musí být menší než 3 %.